

1. Obiekt

KUCHNIA SZPITALNA

258/3

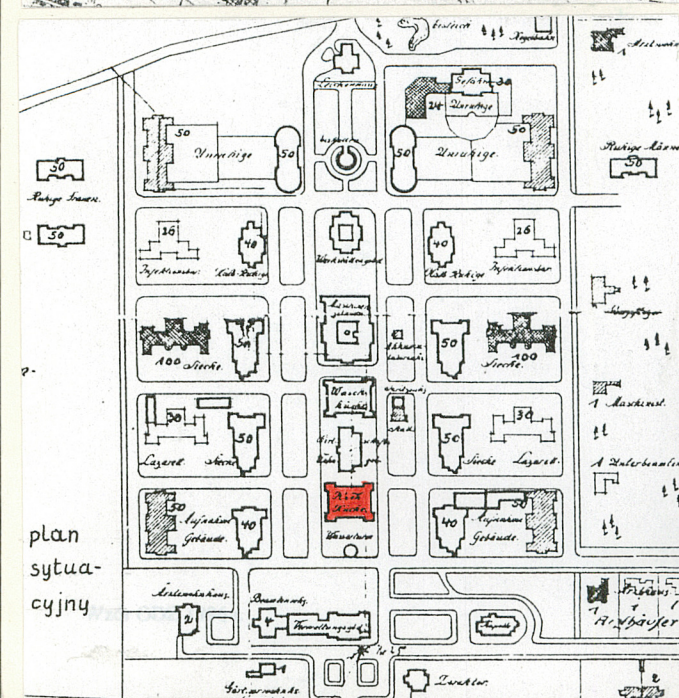
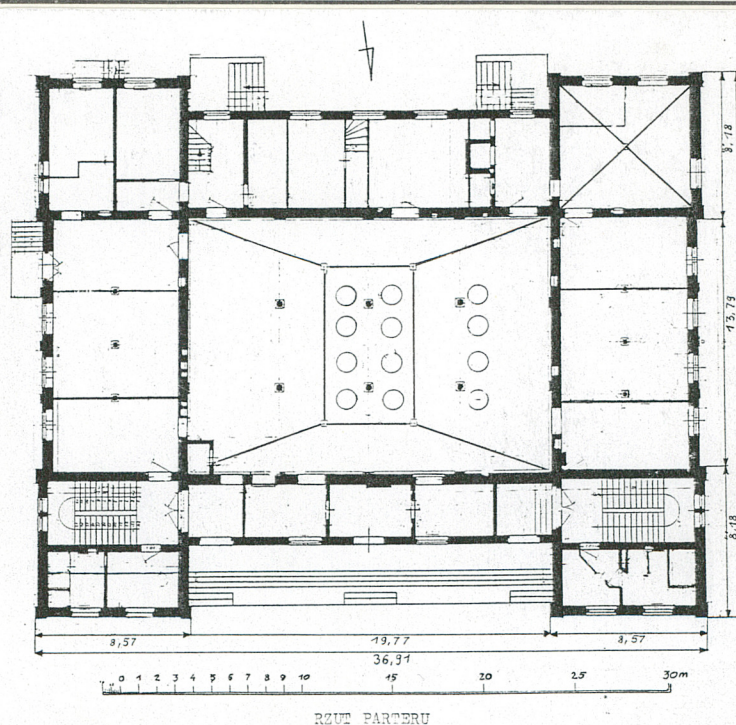
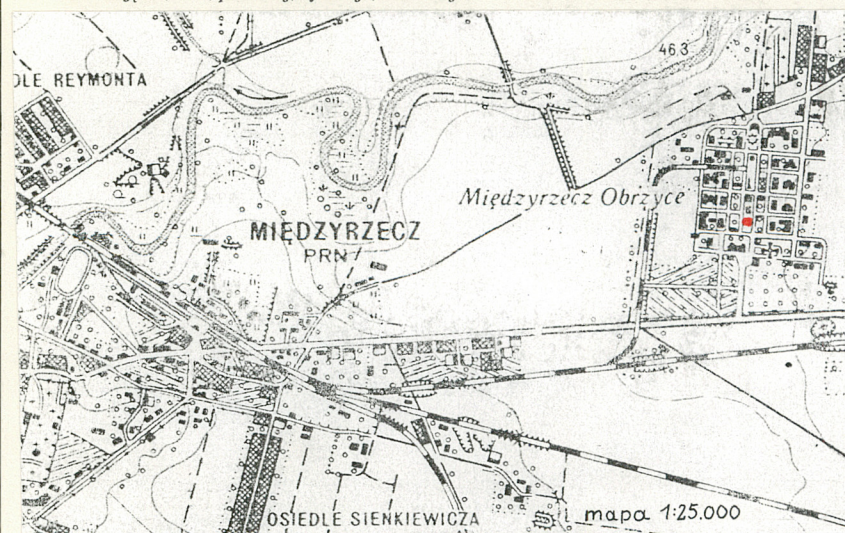
2. Czas powstania

1901-1904

3. Miejscowość

MIEDZYRZECZ - OBRZYCE

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

widok
od pd-wsch.

4. Adres

ul. Poznańska 189/27

66-300 Miedzyrzecz-Obrzyce

nr hipoteczny

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

gorzowskie

województwo

Miedzyrzecz

gmina

pow. MIEDZYRZECZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Obrewalde

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

zielonogórskie

województwo

Miedzyrzecz

powiat

8. Właściciel i jego adres Skarb Państwa

Wydział Zdrowia

Urzędu Wojewódzkiego

w Gorzowie, ul. Jagiellończyka 8

66-400 Gorzów Wlkp.

9. Użytkownik i jego adres

Szpital dla Nerwowo i Psychicz-
nie Chorych

ul. Poznańska 189

66-300 Miedzyrzecz-Obrzyce

10. Rejestr zabytków

389/92

13.04.1992

Nr data

(zeszół szpitala)

Budynek kuchni powstał jako jeden z obiektów Prowincjonalnego Zakładu dla Obłąkanych /Provinzial Irrenanstalt/ zbudowanego w latach 1901-1904 jako czwarta i największa tego typu placówka w Prowincji Pasmańskiej. Projekt kuchni, jak i całego zakładu sporządził architekt Kübler z Międzysiedzisz. Oddanie do użytku i poświęcenie zespołu szpitalnego odbyło się 2 listopada 1904r. Utrzymany w utylitarnych formach "architektury ceglanej" budynek kuchni stanął na osi założenia pomiędzy wieżą ciśnień, a budynkiem gospodarczo-mieszkalnym nr 28. Pierwotnie w kuchni zamontowane były kotły parowe i inne urządzenia produkcji firmy Senking z Hildesheimu. W środkowej części hali ustawiono 6 kotłów parowych, z których dwa największe, o pojemności 600 l służyły do gotowania zup i jarzyn. Z boku, po południowej stronie zamontowane były kotły do kawy i mleka, a przy zachodniej ścianie - urządzenia do parowania ziemniaków. Wydajność kuchni obliczono na przygotowanie posiłków dla 1200 osób. Do niedawna urządzenia zasilane były nie tylko parą pod niskim ciśnieniem, lecz także parą technologiczną wysokoprężną pod ciśnieniem 4 atmosfer. Pomieszczenie położone przy hali kuchni od strony południowej służyło pierwotnie jako stołówka dla personelu, natomiast w dwóch niewielkich pomieszczeniach od północy wydawano posiłki - w zachodnim dla kobiet, we wschodnim dla mężczyzn. W skrzydle zachodnim budynku na parterze,

Sytuacja. Budynek kuchni położony jest w środkowej części zabudowań zakładu, za budynkiem Dyrekcji i wieżą ciśnień, a przed budynkiem mieszkalnym nr 28. Od strony wschodniej usytuowane zostało wejście do budynku zaś od północy rampa wylądowca, do której prowadzi dojazd.

Materiał, konstrukcja, technika.

Ściany - murowane z cegły. Lico elewacji z żółtej cegły, cokół, luki nad otworami, gzymsy i lizeny z cegły czerwonej, parapety okienne i odsadzki z zielonej licówki glazurowanej. Stropy - w piwnicy i na klatce schodowej stropy Kleina, odcinkowe, w pomieszczeniu w narożniku pld.-zach. oraz w sanitariatach - stropy Kleina - płaskie, nad pozostałymi pomieszczeniami - stropy drewniane /nad halą główną oraz pomieszczeniami parteru w skrzydłach bocznych - wsparte na żelaznych filarach i podciągach/.

Wieżba dachowa drewniana, kleszczowo płatwiowa. Dach pokryty dachówką karpiówką układaną w koronkę, dach nad częścią południową kryty papą, daszek nad rampą od strony południowej - płytami falistymi z tworzywa sztucznego. Posadzki - w piwnicy ceglana, na parterze w hali głównej terakota wymieniona w latach 70-tych, na klatkach schodowych - terakota stara /płyty kwadratowe, ułożone w szachownicę biało-czerwoną/, w pomieszczeniach I piętra - drewniana podłoga deskowa pokryta wykładzinami.

Schody. Wewnątrz budynku dwie klatki schodowe, dwubiegowe o granitowych stopniach i żelaznych kutych balustradach z drewnianymi profilowanymi pochwykami. Przed wejściem do budynku schody betonowe, dwuramienne z żelazną kutą balustradą, przed rampą wylądowczą - szerokie schody betonowe nowe z lat 70-tych. Drzwi - zewnętrzne nowe, płytowe z lat 70-tych. Drzwi wewnętrzne stare, z czasów budowy płycinowe jedno i dwuskrzydłowe. Na parterze zachowane drzwi wejściowe na klatki schodowe - dwuskrzydłowe płycinowe o przeszklonych górnych częściach skrzydeł i nadświetlach. Okna stare z czasów budowy - skrzynkowe, trójdzielne, zamknięte łukami odcinkowymi, na parterze - zakratowane. W sanitariatach okienka krosnowe, w hali głównej - okna o ramach żelaznych, krosnowe, w nadbudowanej kondygnacji, w części południowej - okna jednoodzielnne, skrzynkowe, zamknięte prosto.

Rzut. Budynek założony na rzucie prostokąta o wym. 36,91 x 30,15 m. Złożony z hali głównej o wymiarach 19,91 x 14,03m, dwóch skrzydeł bocznych przyległych do krótszych boków hali od wschodu i zachodu oraz z wąskich części północnej i południowej. Skrajne części skrzydeł bocznych silnie wysunięte poza lico elewacji północnej i południowej, wewnątrz budynku wydzielone na rzucie kwadratu. W narożnych częściach od strony północnej usytuowane klatki schodowe.

Bryła. Budynek całkowicie podpiwniczony. Skrzydła boczne jednopiętrowe, równie wysokością hali głównej. Hala oraz środkowe partie skrzydeł nakryte wspólnym, czeterospadowym dachem, narożne, wyodrębnione w bryle części skrzydeł - dachami dwuspadowymi, usytuowanymi prostopadle do bocznych elewacji. Północna część budynku parterowa, nakryta dachem półpitowym,

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
10,512 m ³	1.816,10 m ²	kuchnie szpitalne	kuchnie szpitalne

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)

- ok. 1973-1974 - remont kapitalny - wymiana instalacji wentylacyjnej, częściowa przebudowa i modernizacja wnętrza, wykonanie nowej posadzki w hali głównej, wykonanie stropów Kleina w niektórych pomieszczeniach /w obieralni warzyw/, budowa dźwigu towarowego, budowa schodów, rampy wyladowczej i zadaszenia od strony południowej
- 1994-1995 - modernizacja i wymiana instalacji parowej. Usunięcie elementów nieczynnych, montaż nowych elementów.
- 1998 - remont budynku - malowanie wnętrza, przełożenie dachu, malowanie drewnianych okapów, wymiana blacharki, rynien, przemurowanie komina wentylacyjnego. Wykonawstwo: Zakład Remontowo-Budowlany "MALVIT" Czesław Witek, Skwierzyna. ul. Piłsudskiego 31.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan techniczny budynku stosunkowo dobry. Fundamenty i ściany piwnic silnie zawilgocone. W licu elewacji spoiny silnie wypłukane, glazurowane na zielono elementy odsadzek cokołowych w znacznym stopniu zniszczone. Balustrady na klatce schodowej niekompletne /brak kutych końcówek elementów żelaznych/.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Należy jak najszybciej osuszyć fundamenty i ściany piwnic, używając do tego celu np. aparatów austriackiej firmy "AQUA-STOP" lub innych sposobów założenia poziomej blokady antywilgociowej, zabezpieczających przed kapilarnym podciąganiem wody. W razie potrzeby należy też wykonać izolację pionową posługując się środkami hydrofobowymi lub specjalną folią /w zależności od opinii ekspertów/. W elewacji budynku należy wykonać nowe spoiny, używając gotowych zapraw lub mieszaniny

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Państwowe w Szczecinie, delegatura w Sulęcinie. Acta Polizeiverwaltung zu Meseritz, sygn. 959 /1894-1905/
- Dyrekcja Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzecz-Obrzycach - rysunki projektowe budynku kuchni z pocz. XX w.
- inwentaryzacja oraz projekt modernizacji kuchni - architektura i konstrukcja, wyk. inż. arch. Kazimierz Zakrzewski z zespołem "Miastoprojekt" Zielona Góra 1973
- Pracownia Fotograficzna PKZ Szczecin, zdjęcia z 1991r fot. G. Solecki, nr neg. 57362

22. Bibliografia

- Bresler J. Deutsche Heil- und Pflegeanstalten für psychischkranke in Wort und Bild, Halle 1910, s. 257-279 /w bibliotece szpitalnej/
- Katalog zabytkowych szpitali i placówek opieki społecznej woj. gorzowskiego, oprac. mgr M. Słomiński, Szczecin 1991-1992, zeszyt 16 w PSOZ Gorzów
- Międzyrzecz-Obrzyce, woj. gorzowskie, Zespół Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, ul. Poznańska 189 Program Prac Konserwatorskich, oprac. mgr Maciej Słomiński, Szczecin 1995r - w Dyrekcji Szpitala i w PSOZ w Gorzowie Wlkp.

23. Uwagi różne

Karta ewid. A nr 733

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst mgr Maciej Słomiński, 02.1998r *M. Słomiński*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr M. Słomiński, 02.1998r w oparciu o:
imię, nazwisko, data, podpis

Bresler, op. cit. s. 263, ryc. 6
zdjęcia fotogr. mgr Maciej Słomiński, 02.1998r
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów P.S.O.Z. Gorzów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

WOJEWÓDZKI ODDZIAŁ
PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY OCHRONY ZABYTKÓW
ul. Jagiellończyka 8
66-413 GORZÓW WLKP.
tel./fax (095) 223-612, 215-295

DYREKTOR
[Podpis]
mgr Wiesław Januszowski
WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

26. Załączniki

Wkładki z tekstem i zdjęciami

1. Miejscowość.....	MIEDZYZRZECZ-OBRZYCE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	Międzyrzecz	KUCHNIA SZPITALNA	Obis
3. Województwo.....	gorzowskie		

pkt 12 c.d.

w narożniku pld.-zach. położona była obieralnia warzyw obok duże pomieszczenie przyległe do hali głównej - służyło jako zmywalnia. Na piętrze usytuowane zostały mieszkania dla szefowej kuchni i dla żeńskiego personelu. W skrzydle wschodnim, w narożniku pld.-wsch. mieściło się biuro, a przy hali głównej położony był magazyn. Na piętrze zlokalizowano mieszkanie dla męskiego personelu kuchni oraz dla pomocników biurowych.

W latach 30-tych XX w. dobudowano piętro nad południową częścią budynku. W latach 1974-1975 przeprowadzono jego kapitalny remont, a w latach 1994-1995 i 1997 - remonty instalacji parowej i wentylacyjnej wnętrza.

pkt 13 c.d.

część ~~południowa~~ południowa jednopiętrowa /pierwotnie również parterowa/ - dachem płaskim. W połaciach dachu zarówno skrzydeł bocznych jak i hali środkowej lukarny o daszkach naczółkowych.

Elewacje - ceglane, pozbawione ozdób. Elementy artykulacji podkreślono odmienną, czerwoną lub glazurowaną na zielono licówką. Podziały pionowe tworzą cokół z odsadzką, fryz węglowy zdobiony ukośnie układanymi ceglami dzielącymi parter i I piętro oraz fryz arkadkowy wieńczący elewacje budynków. Podziały pionowe - lizeny biegnące przez dwie kondygnacje. Lico elewacji I piętra zdobią dodatkowo poziome pasy z czerwonej cegły. Zachodnia i wschodnia elewacja budynków rozwiązane zostały niemal identycznie. Są symetryczne, sześciosiowe, o częściach bocznych wyraźnie wyodrębnionych - ryzalitowanych i zwieńczonych niewysokimi szczytami, których krawędzie podkreślone zostały fryzem arkadkowym oraz wystającymi, drewnianymi okapami na ozdobnych wspornikach. Elewacje środkowych części skrzydeł mieszczą po cztery osie okienne, szczytowe elewacje części skrajnych po jednej, symetrycznie usytuowanej osi. W elewacji wschodniej, w drugiej osi od południa usytuowane zostało główne wejście do budynku. W elewacjach północnej i południowej wysunięte części skrzydeł bocznych tworzą dwa wydatne ryzality, obejmujące część środkową. W elewacji północnej, parterowa część pomiędzy oboma ryzalitami poprzedzona została zbudowaną w latach 70-tych rampą wyladowczą, dostępną przez szerokie, betonowe schody i osłoniętą zadaszeniem. Od strony południowej część pomiędzy ryzalitami nadbudowana została wtórnie o jedno piętro.

Wnętrze. Środkową część budynku, położoną pomiędzy dwoma skrzydłami bocznymi zajmuje hala kuchni o wysokości dwu kondygnacji i stropie wspartym na czterech żelaznych słupach. Ściany hali zachowały białą kafelkową wykładzinę z niebieskim, secesyjnym szlakiem. Wnętrze to mieści liczne kotły parowe oraz inne urządzenia /jak np. patelnia/ służące do przygotowywania posiłków. Na parterze, w skrzydle wschodnim,

verte!

mgr Maciej Słomiński, 02.1998r

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

pkt 13 c.d.

po północnej stronie od wejścia mieści się kuchnia zimna i dietetyczna, w narożniku pld.-wschodnim - biuro i magazyn, w części południowej, wzdłuż hali zlokalizowano chłodnię, a po zachodniej stronie schodów zmywalnię, w narożniku pld.-zach. obieralnię warzyw, zaś w środkowej części skrzydła zachodniego m.in. rozbieralnię mięsa i przygotowalnię. Na piętrze, w skrzydle wschodnim znajduje się obecnie stołówka ze zmywalnią, w skrzydle zachodnim - biura i pomieszczenia socjalne, zaś w części południowej /także w narożniku pld.-zach./ - magazyny.

Wyposażenie. - z elementów wyposażenia technicznego sprzed 1945r zachowały się w hali głównej - kotłownia parowy z 1941r oraz patelnia firmy Vosswerk z Sarstedt.

Instalacje - elektryczna, wodociągowo-kanalizacyjna, centralne ogrzewanie - parowe z kotłowni /instalacja sprzed 1945r/ parowa na parę niskoprężną doprowadzaną z kotłowni do kotłów służących do gotowania, wentylacyjna /silnik z 1975r. kanały odnowione w 1997r/, telefoniczna, odgromowa.

pkt 20 c.d.

białego cementu, wapna i piasku. Uzupełnić trzeba też ubytki w zielonych elementach glazurowanych pokrywających odsadzkę cokołu oraz w miarę możliwości wymienić pokrycie zadaszenia nad rampą od strony pld. na mniej dysharmonijne. We wnętrzu budynku należy zachować m.in. kafelkową wykładzinę hali głównej oraz stolarkę drzwiową i okienną. W przyszłości należy - w miarę możliwości - uzupełnić braki w kracie balustrady klatki schodowej oraz pomalować ją na czarno. Wskazana jest też przebudowa instalacji centralnego ogrzewania z parowego na wodne.

widoki
od pd-zach
i pn-wsch.

1. Miejscowość.....	MIEDZYZRZECZ-OBRYZE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)		5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)	
2. Gmina.....	Miedzyrzecz	KUCHNIA SZPITALNA		Fotografie	
3. Województwo.....	gorzowskie				

elevation
wschodnia

elevation
zachodnia

Wkładka

Miejsce

stolarka
okienna

widok na
elevation
wsch. od
strony pn

1995 r.

wnętrze hali kuchennej

klatka schodowa w narożniku pn-wsch.

drzwi na klatce schodowej

kafelkowa
wykładzina ścian
hali kuchennej